

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Electione, Et Electi Potestate. Titvlvs III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

DE RESCRIPTIS. TITVLVS II. CAP. I.

Major Pralatus pro membris suis (etiamsi sunt de mensa) reuocari non potest, per rescriptum Apostolicum, nisi ubi possent administratores membrorum. Contra faciens in expensis & interesse panitur, & processus est irritus. Io. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

Abbatibus aut alii religiosi, quibuslibet administrationibus praesidentes occasione prioratum, seu aliorum locorum subditorum eisdem, nullo auctoritate literarum Apostolicae sedis, vel legatorum ipsius, quomodolibet valeant conuenire. Nisi ubi, & coram quibus, prioratum & locorum ipsorum prioribus aut aliis gubernatoribus hoc liceret. Nec occasione locorum ad mensas pertinentium eorundem, aliud in ipsis super hoc liceat, quam si loca sic praemissa specialibus eis gubernatores haberent. Si quis autem aliquem contra haec vexare praesumpserit, in expensis sibi & interesse per iudicem (coram quo vexatio fiet huiusmodi) condemnatur: omnisque processus contra praemissa habitus sit irritus ipso iure.

CAP. II.

Principalis officialis Episcopi & prior conuentualis, licet obedientiaris, delegari possunt a Papa: officialis vero foraneus, vel prior claustralis non. Io. And.

Idem in eodem.

Et si principalis officialis Episcopi, aut religiosus conuentualis obtinens prioratum (quomodo ad prioratum eundem prior non consueverit per electionem assumi) a sede Apostolica, vel legato ejusdem, dari valeat delegatus: In officiali tamen foraneo aut religioso monasterii, seu priore claustrali, nequaquam hoc volumus observari.

CAP. III.

Brevius non potest sumari.

Idem in eodem.

Autor in Romana curia deputatus a nobis, de beneficio (quod pronuntiabit alicui de iure fore debitum) poterit sibi absque commissione alia (ut evitentur circuitus) providere.

CAP. IV.

Expectans beneficium perdit gratiam, si consequitur aliud, quod cum illo, quod expectat, de iure tenere non potest. Ioan. And.

Idem.

Gratia, ut de dignitate, vel beneficio curato tibi videatur, renunciare videris, si ante ademptionem ejusdem aliud beneficium pacifice assequaris, quod simul de iure cum dignitate, vel beneficio virtute dictae gratiae tibi debito, retinere non posses, licet illud resignaveris, aut sis resignare paratus.

CAP. V.

Gratia super vacaturo non comprehendit beneficium post datam in substantia creatum. h. d. Io. de Imol.

a Si habent dignitatem principaliter cap. hac constitutione, de offic. deleg. lib. 6. Bald. per illum text. in aurb. habita. cap. ne fil. pro pat. glo. c. a. Subdiacono. dist. 33. que gloss. limitatur a Dom. ibi per c. qui. 6. quanquam de prob. l. 6. Barb. Font. b vide l. fin. C. de e. dist. d. vi. Hadrian. collend. Bar. in l. 7. 4. i. ff. de secund. tab. c. ultima voluntas. 22. quaest. 2. Font. & vide cons. Trid. Sess. 10. 23. de refor. c. 10. c. vide de l. in ca. super eo. de offic. deleg. & Alex. in l. more. ff. de jurisd. omni. jud. d. vide l. si princ. ff. de oper. nov. nunciat. & Bar. in l. cum fundam. 5. si seruum suum imprudens. ff. si certum per. Font. e vide c. 1. de ju. l. di. vi. fratres. ff. de lib. cau. Bar. in l. quid tamen. 5. si arbitet. ff. de arbit.

Idem.

Litteras nostras super conferendo tibi beneficio vacaturo directas, ad beneficium post datam ipsam creatum, statuimus non extendi.

DE ELECTIONE, ET ELECTI QUOTESTATE. TITVLVS III. CAP. I.

Religiosus eligi non potest ad praelatum non respectu alterius religionis vel habitus: si contra fiat, est irritum. h. d. Io. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

Quoniam rationi non congruat, ut homines alij professionis vel habitus, simul in eisdem ministeriis focientur: Prohibemus, ne religiosus aliquis in Abbate, vel praelato alterius religionis, vel habitus de cetero eligatur. Quod si secus actum fuerit, sit eo ipso irritum & inane. Per hoc autem, quia religiosus in Episcopum, secularis vel cuiuslibet regularis ecclesiae, licite possit eligi, non intendimus prohibere.

CAP. II.

Cetus cardinalium sede vacante iurisdictionem papalem non exercet, nisi in quantum permittit concilium Lugdunense: nullum, vel eius partem alterare potest. Ioan. And.

Idem.

Ne Romani electioni pontificis indeterminata opinionum diversitas aliquod possit obstaculum vel dilationem asserere: Nos inter cetera praecipue attendentes, quod lex superioris per inferiorum tolli non potest, opinionem astrictere (sicut accepimus) satagemus, quod constitutio felicis recordationis Gregorii Papae X. praedecessoris nostri, circa electionem praefatam edita in concilio Lugdunensi, per ceterum cardinalium Romanae ecclesiae (ipsa vacante) modificare possit, corrigi, vel immutari, aut quicquam ei detrahi, sive addi, vel dispensari quomodolibet circa ipsam seu aliquam ejus partem, aut eandem etiam renunciarum per eum, tanquam veritas non consonam, de fratrum nostrorum consilio reprobamus: irritum nihilominus & inane decernentes, quaevis potestatis aut jurisdictionis ad Romanum, aut vicariatus pontificis pertinentis (nisi quatenus in constitutione praedicta permittitur) ceteris ipse duxerit (eandem ecclesiam) exercendum.

Officium camerarii vel penitentiarii non potest exercere, qui si deficiant, poterit ceteris cardinalium pro tempore vacantis alios surrogare. Io. And.

Et tamen provisum, quod si ejusdem ecclesiae camerarium, aut majorem, vel aliquos alios ex penitentiariis (quorum officium per obitum ejusdem Pontificis volumus expirare) per mortem, vel alias deficere quovis modo contingat, valeat idem ceteris ad tempus vacantis huiusmodi pro numero deficientium, vel amplius etiam, quantum ad penitentiarios (si hoc eadem ceteris concorditer expedire videbitur) alios surrogare.

Determinat dicepsim intelligi id, quod in concilio dicto de territorio & districtu: statuit moriente Papa extra curiam, ipsius electionem fieri debere, in loco, ubi erat casuarum & literarum aduentus, licet suspensa: nisi prius ordinatum esset de curia transirenda. Io. And.

Sanctum cum juxta constitutionem praedictam Papa extra civitatem, in qua cum sua erit curia, moriente, in civitate, in cuius districtu seu territorio moritur, sit regulariter successoris electio celebranda, districtus, seu

a Vide c. capitulum sanctae crucis. de rescriptis. l. ex factis. ff. de vulg. & pupill. b Ad haec vide Lewis. qui. 6. fin. ff. de jurisd. omni. judis. cont. territorii

territorii nomine, diceclem hoc casu intelligendam fore censemus. Eo tamen abiecto, quod si in certo loco causam & literarum Apostolicarum audientia remanente, Papam alibi mori contingat, non ibi, sed ubi praedicta fuerit audientia, memorata electio celebretur: etiam si eadem audientia tempore mortis hujus vacare, noscatur: nisi forsan ante mortem eandem, ordinatum esset per Papam, de curia transferenda, quo casu servetur provisio constitutionis praedictae.

Providet casus, quo contingeret Cardinales omnes exire conclave.

Potest si Romano non electo Pontifice, Cardinales omnes simul vel successive (quod absit) exire contingeret conclave deputatum eisdem: ii, (ad quos pertinet executio constitutionis praedictae) illos ex ipsis, quibus infirmitas corporis, aut nota debilitas exculationem non dabit, idem conclave (quam cito poterunt) reintrare compellantur. Etiam in dicta constitutione contentas (nisi hoc fecerint) incursum. Cardinales autem hujusmodi conclave reintrentes, ad electionem jam dictam procedant: & alias constitutionem praesertim observent, secundum statum, in quo erant in eodem conclavi, quando ipsum (ut praemittitur) exiverunt.

Statuit Cardinales per exceptionem excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, ab electione non repelli. Ioan. And.

Ceterum, ut circa electionem praedictam, eo magis vitentur dissensiones, & schismata, quo minor eligentibus deest dissidendi facultas: decernimus, ut nullus cardinalium cujuslibet excommunicationis, suspensionis, aut interdicti praetextu, a dicta valeat electione repelli. Iuribus aliis circa electionem eandem hactenus editis, plene in suo robore duraturis.

Electi & alios (qui mittere vel se tenentur ad curiam) adfringit ad id sede vacante. h.d. Ioan. And.

Verum, quia tam ex provisis remediis, quam ex orationibus ad Deum super hujus negotio effundendis, quod breviter hujusmodi celebretur electio, praesumendum est probabiliter, & sperandum: statuimus, ut electi & alii (qui ex quacunque causa ad sedem Apostolicam venire vel mittere sunt adstricti) ad ipsam, cum vacat, ac si non vacaret a venire vel mittere teneantur.

CAP. III.

Primo ponit formam, secundam quam appellans appellationem intimam appellat, ut per ipsam causa beneficii ad curiam devolvatur. Secundo providet, cum appellatus vel ipse specialis procurator nequit haberi. Tertio providet, cum per metum appellati, vel suorum intimatio fieri non potest. Quarto, variat intimacionem aliter factam. Quinto, prorogat hunc modum intimandi ad alios casus. h.d. Ioan. And.

Idem.

Causam electionis, postulationis, seu provisionis, per appellationem ab ipsa vel occasione ipsius, ad sedem Apostolicam emissam, tunc demum ad sedem eandem devolvi censemus, cum in appellati aut procuratoris ejusdem in ipsa causa specialiter constituti praesentia interposita fuerit, aut eorum alteri intra mensum ab interpositione ipsius, vel saltem post lapsum ejusdem mensis (quam cito commode fieri poterit) legitime intimata: porrecto videlicet sibi sub scriptura authentica, vel perlecto e illius tenore & copia modo consummili (si petita fuerit) inde facta. Quod si forsan

a Vide Bar. in l. si fidejussor. h. memorasse. ff. de leg. 1. b al. ita ut nullus ex Cardinalibus. c vide Bald. in l. 1. col. 4. Cod. de Lat. lib. vol. quamquam. d Consule Latorius. ff. de jud. t. coarctat. q. quaest. 2. Pan. in d. c. licet. Font. e Not. idem esse scripturam legere, aut legendam exhibere. Vide l. item apud Labo. h. consuetum autem. penultima l. lex Cornelia. s. si qui liber.

appellatum abesse, & procuratorem talem non inventi contingat, in domo, quam ipse appellatus habitare communiter consuevit: vel (si domus eadem in remotis existat) in ecclesia cathedrali, in cujus civitate vel dicecesi consistit beneficium: & nihilominus utroque casu in ecclesia vel beneficio, de quo agitur, volumus appellationem hujusmodi publicari, ac de ipsa, quocumque peti- tum fuerit, copiam modo praemissis fieri appellato. Verum, si propter appellati aut suorum metum, vel potentiam, intimatio fieri nequeat (ut praefertur) appellationem eandem in loco aliquo publico sic solenniter volumus publicari, quod ad appellati seu ejus procuratoris notitiam possit verisimiliter pervenire. Intimatio vero aliter facta, omnino careat iuris effectu: Nec causa per appellationem eandem ad sedem censetur devoluta praedictam, nisi ad appellatum ejus plena & certa notitia, intra tempus praedictum aliter pervenisset. Idem quoque in aliis casibus observari volumus, in quibus requiritur intimatio faciendae.

CAP. IV.

Decretali, ut circa, locum non habet, eum appellans ius suum vel ecclesia directe prosequatur: sed cum in formam vel personam opponit crimina vel defectus: quorum circumstantias, si non specificat, super illis non auditur, etiam si iuret illas dedisse de novo. Nec etiam in eadem causa super illis auditur alius non appellans, & prosequens commune non proprium interesse: potest tamen assistere appellanti. Appellans, qui non servat formam, etiam si appellationem renunciat, per viam querele non prosequatur obiecta, nec etiam alia: nisi in casibus exceptis. Omnis forma licet appellanti a probatione repellat, non tamen infirmat probationem super his legitime factam ad adversarii confessionem vel aliter hoc dicit. Ioan. And.

Idem.

Constitutionem, ut circa a. editam in concilio Lugdunensi, locum decernimus non habere, quando, quae opponuntur, directe respiciunt jus ecclesiae, vel opponentis personae: sed tantum ubi per competitorem b vel oppositorem quemlibet appellantem in formam aut personam defectus vel crimina opponuntur. Ceterum quum circa crimina vel defectus debitam circumstantiarum specificationem praedictam omittit appellans, non est postmodum in prosecutione negotii super his audiendus, etiam si circumstantias hujusmodi vel probationes earum per juramentum asserat, ad se pervenisse de novo. Sane, si quis cujus interest, ab electione, postulatione, vel provisione, duxerit appellandum, opponendo crimina vel defectus, forma dictae constitutionis omissa, eodem postmodum appellationem hujusmodi prosequente, alius superveniens non appellans, contra appellatum in eadem causa principaliter admitti non debet, pro interesse communi eosdem articulos prosequendo, licet appellanti possit assistere ne contudat: non tamen si propter hoc prosecutionem proprii interesse denegamus. Insuper si appellans ab electione, postulatione vel provisione per viam querele simplicis causam agat, vel eam appellato agente defendat, repellitur ab obiectibus in appellatione sua expressis & aliis, nisi constituit ipsum formam servasse praedictam, praeterquam in casibus in constitutione praemissa exceptis: etiam si appellationem suam non prosequatur, nec exhibeat, & illa se asserat nolle uti, dum tamen de ipsa coram iudice fiat fides, quia per ipsam jus repellendi eundem adversario est quaesitum. Illius vero constitutionis formae omissio, licet appellantem ab obiectibus in

a Hic not. Card. quod lex aut capitulum allegandum est per suum principium. Font. b Nota d. differentiam inter competitorem & oppositorem, & qui sit competitor: dicitur, ut in gl. eiusdem. Oppositor autem est, quando electus est unus, ut sic. penultima. c. 2. l. 6. Zabarel.

formam electionis, vel personas eligentium, vel electi propositis vel proponendis, & eorum faciendi probatione repellat a: probationem tamen factam super his per adversarii confessionem b, vel alias legitime non infirmat.

CAP. V.

Sine speciali licentia Papa nullus providere potest ecclesia cathedrali clero carenti & populo Christiano. Religiosus per praelatum licentiarum non debet ut tali provisioni consentiat: consentiens, etiam si fuerit consecratus priori praelato subiacet: nec in Episcopatum recipitur, nec ad aliquem honorem promovetur: qua contra sent, irrita decernit. Ioan. And.

Idem.

IN placitisque ecclesiis nedum (quod dolentes referimus) praesidio facultatum privatis, sed & clero carentibus & populo Christiano, multos frequenter & religiosos praesertim, improvida superiorum provisio ad pontificatus assumptum honorem: qui nec (ut expediret) prodesse, nec praeselle (ut deceret) valentes, in solitudine vagationis & mendicantis opprobrio serenitatem pontificalis obnubilant dignitatis. Volentes igitur contra temeritatem tam facientium, quam ut frequentius recipientium provisiones huiusmodi providere: de consilio fratrum nostrorum statuimus, ut nullus de cetero, quantacunque dignitate praepollens (nisi speciali super hoc auctoritate sedis Apostolicae susciatur) de pastore provideat cathedrali ecclesiae sibi qualitercunque subiecta, quae clero careat & subditis Christianis: Nullusque religiosus a suo unquam, quod provisioni tali consentiat, licentietur praelato. Quod si licentiatius etiam huiusmodi provisioni consentierit, & in Episcopatum fecerit aut permiserit consecrari, in episcopali nullatenus recipiatur honore. Sed in tanta ambitionis poenam sub religionis, aut monasterii sui praelato temper sic degat humilis, jaceatque prostratus, quod nullus eidem in religione sua vel extra, ad gradum honoris vel administrationis cujuslibet sit ascensus.

Nos enim quicquid contra praemissa vel aliquod praemissorum contigerit attentari, irritum esse decernimus & inane, contraria quacunq; consuetudine non obstante. Sanè circa praefatas ecclesias permilla sic specialiter providenda decernimus, quod circa provisionem quantumlibet aliarum, facultatem superiorum, nec coarctare intendimus, nec ultra juris communis limites ampliare.

CAP. VI.

Capitulum Quarundam, quoad discordiam & minoritatem numeri, intelligitur, quoad voces facti, non secundum juris fictionem, h. d. Ioan. And.

Idem.

QVod circa religiosorum electiones super discordia & minoritate numeri Bonifaciana constitutione cavetur, de discordia & numeri minoritate, quae in facto non in fictione vel juris effectu consistunt, debere intelligi declaramus.

CAP. VII.

Emolumentum ex jurisdictione & sigillo curiae, vel alias pertinentis ad praelatum cathedralis ecclesiae vel collegiatae vacante: non obstante consuetudine (ad alium expensis) reservandum est succedenti: nisi tunc certa dignitas competat jurisdictionis cum ipsius emolumento. Ioan. And.

Idem.

Statutum super bonis a praelatis cathedralium re-

a Not. hic confessionem in iudicio nullo factam valere. Idem dixit Innoc. c. si de re spolia. Panor. Font. b In quacunq; parte litis opponatur secundum Imol. Sed Franc. dicit. sane exceptionem dicitur: & ideo quia in istis spiritualibus non contestatur lit. Clem. saepe. opponendum antequam procedatur ad illa quae alia sunt post litem contest. per gl. & qua ibi dixi. cap. 1. sup. c. 2. l. 6. Font.

gularium & collegiatarum ecclesiarum dimissis, aut obvenientibus tempore vacationis earum, futuris successibus fideliter reservandis eorum: locum declaramus habere in omni emolumento, quod provenit ex jurisdictione, & sigillo curiae ecclesiasticae vel secularis: aut illius undecunque, quod ad praelatos (ecclesiae non vacantes) pertineret, consuetudine qualibet contraria non obstante: ita tamen quod in istis & similibus rationabiles deducantur expensae. Ceterum ad singulares personas, ad quas ratione dignitatum, quas obtinent, iurisdictionis cum eius emolumento devolvitur: sede vacante de consuetudine, privilegio, vel iure alio speciali, nullus praesentem constitutionem extendi.

CAP. VIII.

Concessio licentiae generali religiose de consentiendi status sua vel fidei, non valet. Io. de Imol.

Idem.

VM concessa religiose a superiore suo licentia, electioni vel provisioni (si quam de ipso contingenti) suam dare possit assensum, ambitionis vitio viam patens, nullius eam existere volumus firmitatis.

DE RENVNCIATIONE

TITVLVS IV.

CAP. VNICVM.

Renunciatio dignitatis vel beneficii facta per procuratorem ad hoc constitutum tenet: licet prius procurator fuerit revocatus, nisi tamen & superiore, cui subat cessio, ignorante: nisi per multam ipsorum vel aliorum revocato ipsi fuerit occultata. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

VM a illusio & variatio in personis ecclesiasticis maxime sint vitandae, praesenti constitutione sancimus, ut si quis ad cedendum pontificali aut alii cuiuslibet dignitati b, vel beneficio procuratorem sponte ac liberè constituerit, & ipsum ignorantem potius modum duxerit quomodolibet revocandum: teneat cessio facta per eum, antequam ad ipsius vel illius (in expressis manibus cessio fuerat facienda) notitiam revocatio huiusmodi sit deducta. Nisi forte per ipsos aut alios legitime factum fuerit, quo minus ad eos vel eorum procuratorem ante cessionem potuerit revocatio pervenire.

DE SUPPLENDA NEGLIGENTIA

PRAELATORUM.

TITVLVS V.

CAP. VNIC.

Si praelati regulares non conferant intra sex menses praemissa administrationem, & ecclesiae vacantes, quae non sunt de mensura sed de iurisdictione (licet obedientiarum) rectores habere: decessum auctoritate sua, vel Apostolica, si sint exempta, conferant illis personis quibus per praelatos fuerat conferenda. Nec permittant illa applicari mensis praelatorum, vel personis gratari. Declaretur etiam decret. de offic. ordin. praesent. & praeced. cum singulis in tabulis prioratibus & ecclesiis locum habere. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

QVia regulares praelati prioratus, ecclesiarum administrationes, aut quavis alia beneficia, ad eorum dispositionem spectantia cum va-

a Vide Fel. in c. ex parte decani, ex. de rescript. b sub ista voce dixit. Cardin. per hunc text. non comprehendit episcopatum. Fel. in rubr. de maior. & obed. in coll. 6. Font. cant.

